

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
ІННІ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ДИДАКТИЧНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

АСИСТЕНТСЬКА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА АСПІРАНТА

*Методичні рекомендації
для аспірантів спеціальності 014 Середня освіта
за освітньо-науковою програмою
«Теорія та методика навчання (українська мова)»*

Житомир

2021

Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 13 від 25 червня 2021 р.).

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри журналістики та дидактичної філології (протокол № 11 від 11 травня 2021 р.).

Рецензенти:

- Богданець-Білоskalенко Н. І.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України, професор Ізмаїльського державного гуманітарного університету;
- Климова К. Я.** – доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов Поліського національного університету;
- Башманівський О. Л.** – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри слов'янських і германських мов, директор ННІ філології та журналістики Житомирського державного університету імені Івана Франка.

А 56 Асистентська педагогічна практика. Методичні рекомендації щодо педагогічної практики аспірантів спеціальності 014 Середня освіта за освітньо-науковою програмою «Теорія та методика навчання (українська мова)» / Укладачі: О. А. Кучерук, Л. А. Башманівська, А. В. Усатий, Л. С. Шевцова. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2021. 34 с.

У методичних рекомендаціях на допомогу аспірантам, які проходять виробничу асистентську педагогічну практику, визначено особливості організації та проходження педагогічної практики, наведено вимоги до оцінювання її результатів, приклади оформлення звіту й щоденника практиканта.

© Кучерук О.А., Башманівська Л. А.,
Усатий А. В., Шевцова Л. С., 2021
© Житомирський державний університет
імені Івана Франка, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Асистентська педагогічна практика аспіранта як компонент освітньо-наукової програми	5
1. 1. Мета, завдання, зміст асистентської педагогічної практики здобувача третього рівня вищої освіти	5
1. 2. Вимоги щодо дотримання академічної доброчесності в процесі проходження педагогічної практики.....	11
РОЗДІЛ 2. Особливості оформлення документації щодо проходження асистентської педагогічної практики, процедура її захисту та критерії оцінювання.....	13
2. 1. Вимоги до оформлення документації	13
2. 2. Процедура захисту та критерії оцінювання результатів практики...	14
2. 3. Рекомендована література, інформаційні ресурси для виконання програми практики.....	18
КОРОТКИЙ СЛОВНИК ТЕРМІНІВ	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	23
ДОДАТКИ.....	24
Додаток А. Приклад оформлення звіту про практику.....	24
Додаток Б. Приклад оформлення щоденника	27
Додаток В. Приклад відгуку наукового керівника	33

ВСТУП

Виробнича асистентська педагогічна практика має важливе значення в професійній підготовці здобувача третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Діяльність практиканта регулюється «Положенням про практики здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка» і формується на основі наскрізної програми практики й робочої програми як документа, що визначає зміст та організацію практики.

Педагогічна практика аспіранта як форма професійної діяльності, спрямована на розвиток і закріплення знань, умінь із лінгвометодики, становить основу для набуття, збагачення й удосконалення досвіду педагогічної діяльності в закладі вищої освіти, що в умовах сучасного світу постійно змінюється. Пріоритетним завданням такої практики є забезпечення теоретичного та практичного рівня підготовки аспіранта до проведення лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять, а також створення умов для дослідницької діяльності в галузі освіти.

Асистентська педагогічна практика як компонент освітньо-наукової програми відповідає її меті й спрямована на розвиток творчого мислення аспіранта, його відповідальності, на вироблення навичок і вмінь пошукової, аналітично-інтерпретаційної роботи з інформаційними джерелами й спеціальною літературою, уміння перетворювати наукові знання в навчальний матеріал, створювати вправи, комплексні завдання, тести, уміння виготовляти навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, уміння здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти, застосовуючи інноваційні форми, методи, засоби, технології навчання тощо. Місія практики має передбачати закріплення, поглиблення й узагальнення теоретичних знань, здобутих аспірантами під час вивчення програмних професійно орієнтованих дисциплін («Актуальні проблеми теорії та практики середньої освіти», «Професійно-педагогічна компетентність викладача закладу вищої освіти» та ін.). Водночас практика спрямована на розвиток навичок аспіранта застосовувати здобуті знання і вміння в процесі виконання самостійних наукових досліджень.

Практикант має використовувати актуальні освітні моделі, навчати на засадах студентоцентрованого, компетентнісного, проблемного, діяльнісного підходів. Важливо, щоб під час асистентської педагогічної практики аспірант міг поглибити навички логічно викладати інформацію, візуалізувати її, аргументувати свою позицію, доцільно наводити конкретні приклади, вести діалог, консультувати студентів, об'єктивно оцінювати їхню роботу.

РОЗДІЛ 1

Асистентська педагогічна практика аспіранта як компонент освітньо-наукової програми

1. 1. Мета, завдання, зміст асистентської педагогічної практики здобувача третього рівня вищої освіти

Виробнича асистентська педагогічна практика аспіранта є невід'ємною частиною освітнього процесу в закладі вищої освіти, що пов'язує теоретичне навчання в аспірантурі, самостійну педагогічну роботу у ЗВО, дає змогу набутти практичні вміння науково-педагогічної діяльності викладача-дослідника.

Мета асистентської педагогічної практики – забезпечення підготовки здобувача щодо поглиблення знань з теорії і методики навчання, оволодіння практичними вміннями, удосконалення загальних і фахових компетентностей у процесі організації та проведення навчально-виховної, дослідницької роботи на вищому етапі педагогічної освіти (за предметною спеціалізацією) з урахуванням сучасних умов її наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення.

Завдання практики:

- ознайомитися із сучасними вимогами до навчально-виховного процесу в закладах освіти різних типів, його структурою та змістом, з кращим педагогічним досвідом, з особливостями роботи вчителів української мови, зі станом реалізації основних завдань Концепції «Нова українська школа»;
- оволодіти професійними вміннями й навичками проводити лекційні, практичні (чи лабораторні) заняття у ЗВО з використанням інноваційних методів і технологій навчання;
- виробити здатність свідомо застосовувати теорію навчання в практичній роботі;
- набутти готовність проводити навчально-педагогічну й науково-експериментальну діяльність;
- виховувати інтелектуальні, морально-етичні, естетичні та інші якості викладача, спеціаліста освітньої сфери, інтерес і любов до обраного фаху, потребу в самоосвіті.

За час проходження викладацької практики здобувач третього рівня вищої освіти має набути інтегральну, загальні і спеціальні компетентності відповідно до освітньо-наукової програми.

Інтегральна компетентність – це узагальнений опис кваліфікаційного рівня, що становить здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі середньої освіти під час професійно-педагогічної та дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

У програмі практики відповідно до освітньо-наукової програми визначено такі *загальні компетентності*:

ЗК 1. Здатність навчатися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 2. Володіння державною мовою, експресивними, емоційними, логічними засобами мови та здатність спрямовувати їх для досягнення запланованого прагматичного професійного і наукового результату.

ЗК 3. Універсальні навички дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, пошуку та критичного аналізу інформації, управління науковими проєктами; навички використання інформаційних, комунікаційних і мультимедійних технологій у навчанні та професійній діяльності.

ЗК 5. Здатність до конструктивної критики й самокритики, прагнення самовдосконалення в особистісному та професійному аспектах.

ЗК 6. Володіння системним науковим світоглядом, загальним культурним кругозором, професійною етикою, виявлення толерантності й поваги до іншого.

ЗК 7. Здатність розвивати в собі креативність, гнучкість та системність мислення, оперативність у розв'язанні особистісних, соціальних, професійних і дослідницьких проблем.

ЗК 8. Адаптивність і комунікабельність у межах соціально-побутових, професійних і дослідницьких ситуацій; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

У програмі практики відповідно до освітньо-наукової програми визначено такі *спеціальні компетентності*:

СК 1. Здатність здобувати глибинні педагогічні знання, здійснювати узагальнення знань у сфері освіти на теоретико-методологічному рівні, готовність до філософського осягнення ідеї освіти як соціокультурного феномену, до формулювання власної світоглядної концепції освіти та до оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.

СК 2. Здатність через оригінальне дослідження виявити нове знання, унікальні дані, нові інтерпретації, інноваційні методи, обґрунтовані рішення в новому контексті в галузі вивчення або в передовій професійній практиці.

СК 3. Здатність до набуття гнучкого, інтегративного способу мислення для оволодіння методологією педагогічної та наукової діяльності за фахом, що надає можливість розуміти проблеми й завдання та використовувати потрібну інформацію й методологію для їх обґрунтованого розв'язання.

СК 4. Здатність до продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, а також до застосування сучасних методологій, методів та інструментів педагогічної та наукової (творчої) діяльності за фахом.

СК 5. Здатність до аналізу, осмислення, планування й підготовки різних занять за різною структурою в закладі вищої освіти, використання технологій навчання студентів і формування в них навичок самостійно здобувати знання.

СК 6. Уміння збирати дані для педагогічного дослідження, критично аналізувати, систематизувати, узагальнювати, інтерпретувати результати науково-дослідницької діяльності в межах галузі освіти.

СК 8. Уміння використовувати теоретичні знання та практичні навички застосування комунікативних технологій під час проведення експериментальної роботи.

СК 9. Здатність розуміти й реалізовувати взаємозв'язки педагогічної науки з іншими галузями науки та суспільної практики.

СК 11. Уміння здійснювати викладацьку діяльність у закладах вищої освіти, застосовуючи інноваційні форми, методи, засоби, технології навчально-виховної роботи.

СК 13. Здатність до спілкування в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в певній галузі наукової та/або професійної діяльності.

СК 15. Готовність до особистої відповідальності та автономної ініціативи в складних і непередбачуваних ситуаціях, у професійних або еквівалентних контекстах, пов'язаних із освітою.

СК 16. Відповідальне ставлення до ефективного виконання обов'язків викладача й дослідника.

У програмі практики відповідно до освітньо-наукової програми визначено такі *програмні результати навчання*:

ПР 2. Демонструвати знання психологічних, педагогічних і методичних основ сучасного навчально-виховного процесу, розвитку навичок самостійної роботи, творчих здібностей і логічного мислення учнів, студентів (здобувачів освіти).

ПР 3. Виявляти знання закономірностей, особливостей розвитку наукових процесів у теорії та методиці навчання української мови в синхронії та діахронії

ПР 4. Усвідомлювати й розуміти взаємозв'язки педагогічної науки з іншими галузями науки й практики.

ПР 8. Демонструвати навички самостійної навчальної діяльності, саморозвитку, креативності, самоконтролю під час проведення дослідницької діяльності.

ПР 11. Виявляти вміння оперативно визначати ступінь і глибину засвоєння студентами, учнями програмного матеріалу, виявляти їхні природні здібності та розвивати в них навички самостійного здобуття знань і самовдосконалення.

ПР 12. Демонструвати вміння ефективно застосовувати різні форми, методи навчання та виховання, володіти сучасними інформаційними, комунікаційними та мультимедійними технологіями керівництва навчальною, дослідницькою, трудовою, суспільною діяльністю.

ПР 15. Показувати вміння виготовляти інформаційні та науково-методичні матеріали, зокрема з використанням засобів ІКТ, застосовувати набуті знання й навички під час різних видів професійно-педагогічної діяльності.

ПР 16. Демонструвати вміння адекватно оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, рівень особистісного розвитку.

ПР 17. Володіти здатністю прогнозувати результати своєї професійної діяльності; виявляти готовність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних ситуаціях; ефективно застосувати нові підходи до розв'язання проблемних завдань.

ПР 18. Демонструвати відповідальне ставлення до розвитку власних професійних знань, умінь.

ПР 19. Виявляти здатність критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми й пропонувати шляхи їх розв'язання, аргументуючи власну позицію.

Базою проведення асистентської педагогічної практики аспірантів є Житомирський державний університет імені Івана Франка.

Асистентська педагогічна практика – це активна практична викладацька діяльність аспіранта за фахом, що відбувається, як правило, безпосередньо в освітньому процесі Навчально-наукового інституту філології та журналістики Житомирського державного університету імені Івана Франка, на кафедрі, де працює науковий керівник.

Предметом асистентської педагогічної практики виступає окрема дисципліна або дисципліни навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти. Асистентська педагогічна практика є наближеною до напрямів наукових досліджень аспіранта.

Відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії, асистентська педагогічна практика проводиться у 2 семестрі в обсязі 135 год. (4,5 кредити). З перших днів практики аспірант (аспірантка) на 1-у курсі має ознайомитися зі студентськими групами (групою), з організацією навчально-виховної роботи: відвідати лекції, практичні (чи лабораторні) заняття, провести аналіз занять, скласти план індивідуальної роботи на весь період практики протягом трьох тижнів навчального року. За домовленістю з науковим керівником аспірант проводить аудиторні заняття.

За час проходження асистентської педагогічної практики (термін проходження визначається згідно з навчальним планом) аспірант має виконати такі види робіт:

- підготовку та проведення лекційних, семінарських, практичних або лабораторних занять;
- підготовку навчально-методичного забезпечення для проведення семінарських, практичних або лабораторних занять;

- розроблення завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, які читає аспірант-практикант;
- підготовку навчально-методичного забезпечення для проведення модульних контрольних робіт з дисципліни (дисциплін) чи залікових робіт та/або іспитів з дисципліни (дисциплін), які викладає аспірант-практикант;
- підготовку навчально-методичного забезпечення для проведення дисципліни (дисциплін), які читає аспірант-практикант.

За період проходження викладацької практики (1-й курс, 2-й семестр) аспірант має провести до 5-8 аудиторних занять.

Зміст діяльності здобувача-практиканта вищої освіти

Навчальна робота:

За час проходження асистентської педагогічної практики (термін проходження визначається згідно з навчальним планом) аспірант має виконати такі види робіт:

- спостереження за заняттями викладачів та проведення аналізу цих занять;
- підготовку та проведення лекційних (та/чи семінарських, практичних або лабораторних) занять;
- підготовку навчально-методичного забезпечення для проведення лекційних (та/чи семінарських, практичних, лабораторних) занять;
- розроблення завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, які читає аспірант-практикант.

Науково-дослідна робота:

- вивчення наукової літератури з метою вдосконалення своїх знань, навичок, умінь;
- проведення анкетування для вивчення структури мотивації студентів до навчальної діяльності, а також для виконання завдань дисертації;
- вивчення та узагальнення творчого досвіду викладачів ЗВО;
- проведення досліджень, необхідних для написання дисертації, та/або участь у науково-методичних семінарах, конференціях.

Керування асистентською педагогічною практикою

Навчально-методичне керування асистентською педагогічною практикою аспіранта здійснюють завідувач відділу аспірантури і докторантури, завідувач кафедри журналістики та дидактичної

філології. Навчально-методичне керування щодо виконання програми практики здійснює керівник практики. Керівником практики є науковий керівник здобувача.

Завідувач відділу аспірантури та докторантури:

- забезпечує та контролює інформування здобувачів вищої освіти про місце, терміни практики та форми звітування;

- здійснює контроль за організацією та за проведенням практики кафедрами, виконанням програми практики, своєчасним підбиттям підсумків, а також складанням звітної документації за результатами практики.

Керівник практики:

- розробляє та погоджує із завідувачем кафедри тематику індивідуальних завдань на практику;

- до початку практики проводить із здобувачами вищої освіти інструктаж із безпеки життєдіяльності та охорони праці;

- видає здобувачам індивідуальні завдання на практику;

- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проведення;

- надає методичну допомогу здобувачам під час виконання індивідуальних завдань і опрацювання матеріалів практики;

- проводить обов'язкові консультації щодо оброблення зібраного матеріалу та його використання для звіту про практику;

- інформує здобувачів про порядок подання звітів про практику;

- приймає захист звітів, на підставі чого оцінює результати практики здобувачів та виставляє оцінку;

- здає звіт здобувачів у відділ аспірантури та докторантури.

Звіт із практики здобувачі вищої освіти захищають у складі комісії: завідувач кафедри, керівник практики і завідувач відділу аспірантури та докторантури.

1. 2. Вимоги щодо дотримання академічної доброчесності в процесі проходження педагогічної практики

У процесі розроблення лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять, підготовки їх конспектів, звітної документації за результатами практики аспірант має дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Основні принципи академічної доброчесності:

- старанність здобувача, самостійність в освітній/ практично-професійній/ дослідницькій діяльності;
- відповідальність здобувача за власну роботу, чесне здобуття оцінок;
- толерантне ставлення до думок інших, взаємоповага;
- достойна та моральна поведінка здобувача освітніх послуг.

Освітня політика ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається низкою вимог до здобувача. Наприклад, недопущення академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, списування; при опрацюванні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач має вказати джерело, використане під час виконання завдання, тощо.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- *академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;
- *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних, раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- *фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в наукових дослідженнях;
- *фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються наукових досліджень.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (захист матеріалів практики);
- повторне проходження практики.

Дотримання академічної доброчесності передбачає відповідальність аспіранта, це виявляється, зокрема, у здатності переконати викладача/ викладачів, що продукт його діяльності є самостійною роботою.

РОЗДІЛ 2

Особливості оформлення документації щодо проходження асистентської педагогічної практики, процедура її захисту та критерії оцінювання

1. 1. Вимоги до оформлення документації

Після закінчення викладацької практики аспіранти зобов'язані здати науково-педагогічному керівникові такі документи:

1. Щоденник практики, що відображає поточну діяльність здобувача вищої освіти, етапи виконання завдань під час проходження практики, відгук керівника практики і його рекомендовану оцінку роботи аспіранта-практиканта.
2. Звіт про проходження асистентської педагогічної практики, написаний за формою, яка наведена в «Положенні про практики здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка».
3. Два розгорнутих конспекти проведених навчальних занять у студентській аудиторії.
4. Розроблене аспірантом (аспіранткою) навчально-методичне забезпечення для проведення навчальних занять зі студентами у ЗВО.
5. Матеріали з виконання індивідуального завдання аспірантом (аспіранткою).

Після закінчення викладацької практики аспірант здає щоденник і підписаний науковим керівником звіт про проходження практики у відділ аспірантури та докторантури. Приклади оформлення звіту й щоденника практиканта подано в додатках.

Під час оформлення документів практики важливо врахувати:

- виклад думок має бути послідовним, без повторень та без уживання слів і фрагментів, які не несуть змістового, суттєвого навантаження;
- думки мають бути оформлені грамотно, відповідно до норм сучасної української літературної мови;
- для друкування текстів документації на папері формату А4 (210 x 297 міліметрів) потрібно використовувати гарнітуру Times New Roman, шрифт розміром 14 друкарських пунктів, міжрядковий інтервал – 1-1,5, для друкування заголовків – напівжирний шрифт (прямий чи курсив).

2.2. Процедура захисту та критерії оцінювання результатів практики

Захист матеріалів педагогічної практики (залік за розкладом) проводиться кожним аспірантом/ аспіранткою в усній формі шляхом презентації результатів проходження педпрактики перед комісією (завідувач кафедри, керівник практики, завідувач відділу аспірантури та докторантури). Керівник педагогічної практики аспіранта (аспірантки), ураховуючи думку комісії, виконання всіх видів завдань, якість оформлення звітної документації, процедуру захисту практики виставляє загальну оцінку за проходження педагогічної практики («задовільно», «добре», «відмінно»).

Оцінка виставляється в «залікову книжку» аспіранта (аспірантки) та у відомість обліку успішності. Норми оцінювання роботи здобувачів вищої освіти під час практики подано в таблиці 1.

Таблиця 1

Оцінювання роботи аспіранта під час педагогічної практики

№	Вид діяльності здобувача вищої освіти, критерії оцінювання	Термін виконання	Кількість балів
1.	Виконання завдань практики (цілевідповідність, культура мовлення, якість оформлення матеріалів).	18 днів	25
2.	Виконання індивідуальних завдань відповідно до індивідуального плану аспіранта-практиканта (цілевідповідність, змістовність, культура оформлення).	Протягом практики	25
3.	Оформлення звітної документації, матеріалів педагогічної практики (відповідність формі, культура оформлення).	2 дні	20
4.	Своєчасність подання звітної документації.	Протягом 4-5 днів після практики	5
5.	Публічний захист матеріалів педагогічної практики (логічність, послідовність викладу; уміння зацікавити аудиторію; відповідність виступу презентації поставленому завданню; культура мовлення, участь у дискусії, використання наочності й технічних засобів).	За розкладом	25
	Всього:		100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного проходження практики	не зараховано з можливістю повторного проходження практики
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним проходженням практики	не зараховано з обов’язковим повторним проходженням практики

**Критерії оцінювання результатів здобувача
в процесі проходження асистентської педагогічної практики у ЗВО**

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів; A) ставиться здобувачу за старанне виконання програми педагогічної практики, якщо він: ознайомлений з інструктажем щодо практики; вчасно прибув до ЗВО, який є базою практики; сумлінно й відповідально виконав обов'язки практиканта; свідомо дотримувався принципів академічної доброчесності; мотивовано проводив заняття зі студентами на високому науково-методичному рівні; продемонстрував уміння працювати з літературою та джерельною базою; доцільно застосовував на заняттях зі студентами ефективні методи і засоби навчання/ контролю; на високому методичному рівні підготував методичне забезпечення для занять зі студентами; відвідав та обговорив заняття викладачів ЗВО; якісно оформив та вчасно подав на перевірку звітну документацію з педагогічної практики; на бажання аспіранта враховуватиметься його участь у роботі науково-методичних конференцій/ круглого столу/ семінару.

Оцінка «добре» (82 – 89 балів, B) ставиться здобувачу за старанне й відповідальне виконання програми педагогічної практики, якщо він: ознайомився з інструктажем щодо практики; вчасно прибув до ЗВО, який є базою практики; дотримувався принципів академічної доброчесності;

мотивовано проводив заняття зі студентами на достатньому науково-методичному рівні; продемонстрував уміння працювати з літературою та джерельною базою; доцільно застосовував на заняттях зі студентами методи і засоби навчання/ контролю; на високому достатньому рівні підготував методичне забезпечення для занять зі студентами; ознайомився з досвідом роботи викладачів ЗВО; добре оформив та вчасно подав на перевірку звітну документацію з педагогічної практики; на бажання аспіранта враховуватиметься його участь у роботі науково-методичної конференції/ круглого столу/ семінару.

Оцінка «добре» (74 – 81 бал, С) ставиться здобувачу за виконання програми педагогічної практики, якщо він: виконав обов'язки практиканта на належному рівні; достатньо ознайомився з інструктажем щодо практики; вчасно прибув до ЗВО, який є базою практики; дотримувався принципів академічної доброчесності; мотивовано проводив заняття зі студентами на достатньому науково-методичному рівні; продемонстрував уміння працювати з літературою та джерельною базою; намагався доцільно застосовувати на заняттях зі студентами ефективні методи і засоби навчання/ контролю; виявляв спробу підготувати методичне забезпечення для занять на належному методичному рівні; ознайомився з досвідом роботи викладачів ЗВО; мав незначні зауваження щодо якісного оформлення/ вчасного подання на перевірку звітної документації з педагогічної практики; на бажання аспіранта враховуватиметься його участь у роботі науково-методичної конференції/ круглого столу/ семінару.

Оцінка «задовільно» (64 – 73 бали, Д) ставиться здобувачу за виконання програми педагогічної практики, якщо він: поверхово ознайомився з інструктажем щодо практики; виконував обов'язки практиканта із зауваженнями; присутність у ЗВО була недостатньою; дотримувався принципів академічної доброчесності; проводив заняття зі студентами на посередньому науково-методичному рівні; не виявив бажання продемонструвати належні вміння працювати з літературою та джерельною базою; намагався застосовувати на заняттях зі студентами різні методи і засоби навчання/ контролю; підготував методичне забезпечення для занять на посередньому методичному рівні; намагався ознайомитися з досвідом роботи викладачів ЗВО; мав суттєві зауваження щодо оформлення/ вчасного подання на перевірку звітної документації з педагогічної практики; на бажання аспіранта враховуватиметься його участь у роботі науково-методичної конференції/ круглого столу/ семінару.

Оцінка «задовільно» (60 – 63 бали, Е) ставиться здобувачу за виконання програми педагогічної практики, якщо він: виявив байдужість до ознайомлення з інструктажем щодо практики; виконував

обов'язки практиканта із зауваженнями; присутність у ЗВО була недостатньою; не завжди послідовно й належно дотримувався принципів академічної доброчесності; проводив заняття зі студентами на низькому науково-методичному рівні; не виявив бажання продемонструвати належні вміння працювати з літературою та джерельною базою; на заняттях переважно застосовував одноманітні методи навчання/ контролю; підготував методичне забезпечення для занять на низькому методичному рівні; епізодично виявляв байдужість під час ознайомлення з досвідом роботи викладачів ЗВО; не виявив інтересу до представлення належного рівня власної професійно-педагогічної підготовки; мав суттєві зауваження щодо оформлення/ вчасного подання на перевірку звітної документації з педагогічної практики; на бажання аспіранта враховуватиметься його участь у роботі науково-методичної конференції/ круглого столу/ семінару.

Оцінка «незадовільно» (35 – 59 балів, FX) ставиться здобувачу за педагогічну практику, якщо він: не виконав програми педагогічної практики. У разі отримання незадовільної оцінки за практику аспірант обов'язково має пройти її повторно у визначений відповідальною особою час.

2.3. Рекомендована література, інформаційні ресурси для виконання програми практики

Базова література

1. Голуб Н. Б., Горошкіна О. М. Концепція навчання української мови учнів ліцею / за заг. ред. д-ра пед. наук Н.Б. Голуб. К.: Педагогічна думка, 2019. 77 с.
2. Грибан Г. В., Кучерук О. А, Шевцова Л. С. Актуальні питання теорії навчання української мови. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 156 с.
3. Груба Т. Л. Теорія і практика формування мовної особистості учнів старшої школи на уроках української мови (профільний рівень): монографія. Київ, 2018. 336 с.
4. Кухаренко В. М. та ін. Теорія та практика змішаного навчання: монографія; ред. В. М. Кухаренко. Харків: Міськдрук, 2016. 284 с.
5. Малихін О. В., Павленко І. Г., Лаврентьєва О. О., Матукова Г. І. Методика викладання у вищій школі. К.: КНТ, 2014. 262 с.
6. Словник-довідник з української лінгводидактики: навчальний посібник / Кол. авторів за ред. М. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2015. 320 с.

Допоміжна література

1. Авраменко О. Українська мова, 9 клас: підручник. К.: Грамота, 2017. 160 с.
2. Бондаренко Н. Ситуаційні вправи на уроках української мови. *Українська мова і література в школі*. 2017. № 2. С. 2–8.
3. Греб М. М. Теоретичні засади навчання лексикології і фразеології майбутніх учителів початкових класів: монографія. К.: Центр учбової літератури, 2017. 318 с.
4. E-learning у теорії та практиці навчання суспільно-гуманітарних дисциплін: колективна монографія / В. Пашков, В. Лісіцин, Т. Каракатсаніс, Г. Корицька, А. Курінна, Т. Путій, О. Сирцова, Н. Шацька; за заг. ред. Г. Р. Корицької, Т. М. Путій. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2017. 120 с.
5. Горошкіна О. М., Караман С. О., Бакум З. П. та ін. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі: навч. посіб. / За ред. О. М. Горошкіної та С. О. Карамана). К.: АКМЕ ГРУП, 2015. 250 с.
6. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання/ Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. К.: Ленвіт, 2003. 273 с.
7. Климова К. Я. Теорія і практика формування мовнокомунікативної професійної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей педагогічних університетів: монографія. Житомир: РУТА, 2010. 560 с.

8. Кучерук О. А. Методи навчання української мови в загальноосвітній школі: словник-довідник. Житомир: Рута, 2010. 184 с.
9. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ імені І. Франка, 2011. 420 с.
10. Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі: навч. посібник. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. 607 с.
11. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / [М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман та ін.]; за ред. М. І. Пентилюк. К.: Ленвіт, 2005. 400 с.
12. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі: [навч. посібник]. К.: Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
13. Ніколаєва С. Ю., Майєр Н. В. Програма педагогічної асистентської та доцентської практик доктора філософії зі спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки". *Вісник КНЛУ. Серія Педагогіка та психологія*. Випуск 27. 2017. С. 32-44.
14. Педагогічна риторика: історія, теорія, практика: монографія / [О. А. Кучерук, Н. Б. Голуб, О. М. Горошкіна, С. О. Караман та ін.] ; за ред. О. А. Кучерук. К. : КНТ, 2016. 258 с.
15. Пентилюк М. І., Нікітіна А. В., Горошкіна О. М. Концепція когнітивної методики навчання української мови. *Дивослово*, 2004. № 8. С. 5-9.
16. Пентилюк М., Горошкіна О., Нікітіна А. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови. *Українська мова і література в школі*, 2006. № 1. С. 15 – 20.
17. Потапенко О. І., Потапенко Г. І., Кожуховська Л. П. та ін. Методика навчання української мови в ДВНЗ та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: навч.-метод. посіб. К.: Міленіум, 2006. 332 с.
18. Семеног О. М. Наставництво в науці і освіті дорослих. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія: Педагогічні науки / [редкол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін.]. Кропивницький : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2017. Вип. 152. С. 46-51.
19. Семеног О. Цифрові освітні ресурси у професійній діяльності викладача вищої школи. *Освіта Сумщини*. 2017. № 1 (33). С. 14-19.

Інформаційні ресурси

1. Авраменко О. Українська мова. 10 клас (рівень стандарту): підручн. К.: Грамота, 2018. 208 с. URL: <https://pidruchnyk.com.ua/1168-ukrainska-mova-10-klas-avramenko.html>
2. Заболотний О. В., Заболотний В. В. Українська мова: підручник для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів. К.: Генеза, 2015. 256 с. URL:

<http://www.geneza.ua/sites/default/files/ebooks/7klas/UM.ua.Zabolotny.7klas.pdf>

3. Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О. В., Віннікова Н. М. Використання ІКТ для формування фахових компетентностей у майбутніх учителів української мови і літератури. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2019. Том 71. № 3. С. 196-214. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/2814/1496>

4. Кучерук О. А., Караман С. О., Караман О. В. Науково-освітні електронні бібліотеки у фаховій підготовці майбутніх учителів-словесників. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2018. Том 65. № 3. С. 152-165. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>

5. Кучерук О. А. Основні напрями розвитку електронної лінгводидактики. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2014. Том 41. № 3. С. 83-91. URL: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt>

6. Українська мова. 5–9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. К., 2017. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>

7. Українська мова (профільний рівень): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / Караман С. О., Горошкіна О. М., Караман О. В., Попова Л. О. Харків: Ранок, 2018. 272 с. URL: https://portfel.info/load/10_klas/ukrajinska_mova/karaman_2018_rik/32-1-0-25847

8. Лінгвістичний портал. URL: www.mova.info

9. Нова мова. URL: <http://www.novamova.com.ua/>

10. Український мовно-інформаційний фонд НАНУ. URL: <https://www.ulif.org.ua/LSlist/>

11. Бібліотека Житомирського державного університету імені Івана Франка. URL: http://irbis.zu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_11/cgiirbis_64.exe

12. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

КОРОТКИЙ СЛОВНИК ТЕРМІНІВ

АНДРАГОГІКА – наука про освіту людини протягом усього її життя.

АНКЕТА – інструмент збору первинної інформації в педагогіці.

АНКЕТУВАННЯ – метод письмового опитування за допомогою складеного переліку запитань; анкетування використовують для вивчення потреб, запитів учнів, студентів, педагогів.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ – сукупність етичних принципів та визначених ЗУ «Про освіту» правил, якими мають керуватися учасники освітнього, освітньо-наукового чи наукового процесу з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

ВИКЛАДАННЯ – упорядкована діяльність викладача з реалізації освітніх завдань шляхом інформування.

ВИХОВАННЯ – цілеспрямований продуманий процес формування особистості.

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ – освітній заклад, який реалізує згідно з наданою ліцензією професійні програми вищої освіти за певними освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечує освітньо-професійну підготовку здобувачів відповідно до їхніх інтересів, здібностей і нормативних вимог у галузі вищої освіти, а також здійснює наукову/науково-технічну, інноваційну діяльність.

КОНСУЛЬТАЦІЯ – порада викладача, пояснення студентам певного питання.

ЛАБОРАТОРНЕ ЗАНЯТТЯ – форма навчального заняття, на якому студент під керівництвом викладача проводить дослідження з метою підтвердження певних теоретичних положень, набуває практичних навичок роботи з технологіями, технічним обладнанням, вимірювальною апаратурою.

ЛЕКЦІЯ – форма або метод навчання, що передбачає усний виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою матеріалу. В основі лекції (академічної чи публічної) – монологічний виступ промовця (лектора, пропагандиста, викладача) перед аудиторією слухачів з метою наукового висвітлення певного питання чи проблеми з галузі знань. Види лекцій: лекція вдвох, лекція-візуалізація, лекція із заздалегідь

запланованими помилками, лекція-прес-конференція, лекція з елементами тренінгу, лекція вступна, лекція заключна.

МЕТОД НАВЧАННЯ – спосіб упорядкованої взаємопов'язаної діяльності викладача та студентів, спрямований на досягнення поставлених цілей.

МЕТОД УЧІННЯ – спосіб навчально-пізнавальної діяльності студентів, зорієнтований на творче оволодіння знаннями, уміннями, навичками та вироблення світоглядних переконань на заняттях і в позааудиторній роботі.

МЕТОДИКА – 1) сукупність змісту і технології здійснення практичної чи теоретичної діяльності; 2) галузь науки (методики навчання української мови); 3) знання про способи здійснення певної діяльності (методика планування, методика дослідження, методика педагогічного керівництва).

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ (РЕКОМЕНДАЦІЇ) – навчальне видання роз'яснень з певної теми, розділу чи питань навчальної дисципліни, виду практики.

МОДУЛЬ НАВЧАЛЬНИЙ – логічно завершена система теоретичних знань і практичних умінь з навчальної дисципліни, адаптованих до індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

НАВЧАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ – сукупність форм, методів, засобів навчання, своєрідний алгоритм дій, правильне виконання яких веде до запроєктованих суб'єктами навчання цілей.

ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ – методологічний орієнтир в освітній діяльності. Актуальними є такі підходи: студентоцентричний, компетентнісний, діяльнісний, проблемний, інтегрований, дослідницький, творчий, контекстний, акмеологічний, системно-синергетичний та ін.

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА – організаційна форма навчання професійного спрямування на базі освітнього закладу, що сполучає теоретичну і практичну діяльність студентів.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ – вид навчально-практичного заняття у виші, що передбачає самостійне вивчення студентами (за завданням викладача) окремих питань і тем лекційного курсу з подальшим оприлюдненням відповідної інформації (у вигляді реферату, доповіді, повідомлення) та візуалізацією матеріалу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрощук І., Хомовський В. Педагогічна практика як провідна форма підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Новітні напрями в галузі права та освіти» : Новітні напрями в галузі права та освіти: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (12 квітня 2019 р.)*. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2019. С. 96-99.
2. Асистентська практика. Методичні рекомендації для аспірантів / Розробники: В. М. Гуляєв, О. М. Коробочка. Дніпродзержинськ: ДДТУ, 2016. 12 с.
3. Денищич Т. А., Косарева Г. С. Педагогічна практика: зміст, організація, проблемні аспекти формування педагогічної майстерності : посібник для студентів галузі знань 03 «Гуманітарні науки», спеціальність – 035 «Філологія (українська)». Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2017. 84 с.
4. Іванова Ю. М. Шляхи удосконалення педагогічної практики в науковій літературі. *Педагогічні науки*, 2014. Вип. 24. С. 34-41.
5. Коваленко Наталія. Навчальна педагогічна практика як проект школи і університету. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/3025/3/%D0%9A%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9D.%D0%92.%20%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8%20%D1%96%20%D0%B2%D1%83%D0%B7%D1%83.pdf>.
6. Навчальна педагогічна практика: організаційно-методичні рекомендації / уклад. Коваленко Н.В. Суми: Вид-во Сум ДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 48 с.
7. Наскрізна педагогічна практика: навч.-метод. посіб.; 3-е вид. доп. і переробл. / за ред. А. А. Сбруєвої. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 335 с.
8. Педагогічна практика: рекомендації до проходження аспірантами педагогічної практики / Є. А. Настенко, Л. Д. Добровська, Г. А. Корнієнко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 80 с.
9. Положення про практики здобувачів вищої освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка. URL: https://zu.edu.ua/offic/pro_praktyku.pdf.

ДОДАТКИ

Додаток А. Приклад оформлення звіту про практику

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ЗВІТ
з асистентської педагогічної практики аспіранта кафедри
журналістики та дидактичної філології
(назва кафедри)

Шкільної Валентини Іванівни
(прізвище, ім'я, по батькові)

014 Середня освіта (ОНП «Теорія та методика навчання (українська мова)»)

Завідувач кафедри	_____ (підпис)	_____ (Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)
Науковий керівник	_____ (підпис)	_____ (Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)
Аспірант	_____ (підпис)	_____ (Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Житомир – 2021

Період проходження: з «__» _____20__ р. по «__» _____20__ р.

Загальний обсяг годин: _____.

Науковий керівник: _____.

План проходження практики

№ п/п	Зміст роботи	Період виконання
1.	Складання індивідуального плану практики	___.20_ р.
2.	Знайомство з організацією освітнього процесу кафедри	___.20_ р. – ___.20_ р.
3.	Відвідування занять викладачів кафедри	___.20_ р. – ___.20_ р.
5.	Розроблення змісту навчальних занять та методична підготовка	___.20_ р. – ___.20_ р.
6.	Самостійне проведення навчальних занять	___.20_ р. – ___.20_ р.
7.	Підготовлення звіту про педагогічну практику	___.20_ р. – ___.20_ р.

Зміст педагогічної практики

1. Знайомство з організацією навчально-виховного процесу у ЗВО.
2. Вивчення досвіду викладання провідних викладачів університету під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін.
3. Розроблення змісту навчальних занять, методична робота з дисципліни.
4. Самостійне проведення навчальних занять з дисципліни (лекцій/ семінарів/ практичних/ лабораторних занять), самоаналіз.

Виконання навчального навантаження здобувачем вищої освіти

Дата і час проведення	Академічна група	Тема заняття	Вид заняття
24.03.2021р.	12Мд-СОукр (II підгр.), I курс (ОС «Магістр»)	«Створення інтерактивних вправ за допомогою програмного ресурсу LearningApps.org»	Лабораторне заняття
24.03.2021р.	12Мд-СОукр, (ОС «Магістр»)	«Формування мотивації до навчання української мови на профільному етапі середньої освіти»	Практичне заняття
24.03.2021р.	11Мд-Журн (ОС «Магістр»)	«Особливості наукової діяльності»	Практичне заняття
25.03.2021р.	13Мд-СОукр, I курс (ОС «Магістр»)	«Тенденції навчання української мови на профільному етапі середньої освіти»	Практичне заняття
26.03.2021р.	12Мд-СОукр, I курс (ОС «Магістр»)	«Технології навчання української мови учнів старших класів»	Практичне заняття
26.03.2021р.	35Бд-Фукр, III курс (ОС «Бакалавр»)	«Розвиток критичного мислення засобами медіаосвіти»	Лекція
26.03.2021р.	13Мд-СОукр, I курс (ОС «Магістр »)	«Технології навчання української мови учнів старших класів»	Практичне заняття
26.03.2021р.	11Мд I курс (ОС «Магістр»)	«Теоретичні засади методології наукових досліджень»	Практичне заняття

_____
(Дата)

_____
(Підпис)

ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

АСИСТЕНТСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

(вид і назва практики)

здобувача вищої освіти Шкільної Валентини Іванівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

Навчально-науковий інститут філології та журналістики

Кафедра журналістики та дидактичної філології

Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)

(назва)

Спеціальність 014 Середня освіта

(назва)

I курс, група 12Ав-СОум

Здобувач вищої освіти Шкільна Валентина Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство, організацію, установу

МП

підприємства, організації, установи «___» _____ 20__ року

_____ проректор з навчальної роботи _____

(підпис)

(посада, ім'я, ПРІЗВИЩЕ відповідальної особи)

Вибув із підприємства, організації, установи – Житомирського державного університету імені Івана Франка

МП

підприємства, організації, установи «___» _____ 20__ року

_____ проректор з навчальної роботи _____

(підпис)

(посада, ім'я, ПРІЗВИЩЕ відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Відмітки про виконання			
		1	2	п...	
1.	Зустріч із керівником практики; складання індивідуального плану практики				Виконано
2.	Знайомство з організацією навчально-виховного процесу кафедри				Виконано
3.	Відвідування занять викладачів кафедри; спостереження за проведенням лекцій, практичних занять з методики навчання української мови та інших дисциплін				Виконано
4.	Проведення практичного заняття з теми «Формування мотивації до навчання української мови на профільному етапі середньої освіти»				Виконано
5.	Проведення практичного заняття з теми «Тенденції навчання української мови на профільному етапі середньої освіти»				Виконано
6.	Проведення лекції з теми «Розвиток критичного мислення засобами медіаосвіти»				Виконано
7.	Проведення практичного заняття з теми «Технології навчання української мови учнів старших класів»				Виконано
8.	Проведення практичного заняття з теми «Особливості наукової діяльності»				Виконано
9.	Проведення практичного заняття з теми «Теоретичні засади методології наукових досліджень»				Виконано
10.	Проведення лабораторного заняття з теми «Створення інтерактивних вправ за допомогою програмного ресурсу LearningApps.org»				Виконано
11.	Підготовка та оформлення звітної документації				Виконано

Керівники практики:
від закладу вищої освіти

_____
(підпис)
від підприємства, організації, установи

_____
(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

_____
(підпис)

_____
(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Робочі записи під час практики

22.03.2021. Узгоджено всі організаційні моменти щодо проходження асистентської практики. Складання індивідуального плану проходження практики, ознайомлення з базою проходження практики та з відповідною документацією.

22.03.2021 – 23.03.2021. Ознайомлення зі специфікою роботи університету, ННІ філології та журналістики, з організацією навчально-виховного процесу кафедри (навчальними програмами з фахових дисциплін, індивідуальними планами роботи кафедри).

22.03.2021 – 09.04.2021. Відвідування занять викладачів кафедри, спостереження за проведенням занять з методики навчання української мови, відвідування занять викладачів кафедри, ознайомлення з методикою викладання фахових дисциплін викладачів кафедри.

Під час проходження асистентської практики опрацювала науково-методичну літературу викладачів кафедри журналістики та дидактичної філології, дібрала матеріал до занять з методики навчання української мови, медіаосвіти, методології наукових досліджень

24.03.2021. Проведення лабораторного заняття з теми «Створення інтерактивних вправ за допомогою програмного ресурсу LearningApps.org».

24.03.2021. Проведення практичного заняття з теми «Формування мотивації до навчання української мови на профільному етапі середньої освіти».

24.03.2021. Проведення практичного заняття з теми «Особливості наукової діяльності».

25.03.2021. Проведення практичного заняття з теми «Тенденції навчання української мови на профільному етапі середньої освіти».

26.03.2021. Проведення лекції з теми «Розвиток критичного мислення засобами медіаосвіти».

26.03.2021. Проведення практичного заняття з теми «Технології навчання української мови учнів старших класів».

26.03.2021. Проведення практичного заняття з теми «Технології навчання української мови учнів старших класів».

26.03.2021. Проведення практичного заняття з теми «Теоретичні засади методології наукових досліджень».

10.04.2021 – 11.04.2021. Підготовка та оформлення звітної документації з практики.

У період проходження практики було опрацьовано певну наукову літературу з теми дослідження, визначено методи проведення дослідження. За період асистентської практики вдосконалено навички щодо використання нових технологій, вивчено досвід роботи творчих викладачів.

Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці

Житомирський державний університет імені Івана Франка

(назва підприємства, організації, установи)

У період практики аспірантка В. І. Шкільна ознайомила з організацією освітнього процесу в ЖДУ імені Івана Франка, вивчила педагогічний досвід викладачів під час відвідування занять, творчо працювала над оформленням навчально-методичних матеріалів для проведення лекції, практичних і лабораторного занять з навчальних дисциплін.

У процесі роботи В. І. Шкільна проявила себе як компетентний, ініціативний, працелюбний, сумлінний і відповідальний викладач закладу вищої освіти. Аспірантка продемонструвала теоретичні знання й уміння самостійно вирішувати проблемні ситуації; здатність до аналізу й осмислення занять у закладі вищої освіти; спроможність планувати навчальні заняття відповідно до робочої програми, розроблювати зміст, структурувати навчальний матеріал та проводити заняття різних типів і видів; готовність до використання інноваційних технологій навчання студентів і формування в них навичок самостійно здобувати знання, до організації та керування пізнавальною діяльністю студентів, формування в них критичного мислення, до продуманого вибору методів та засобів навчання і контролю студентів; навички роботи з навчальною та навчально-методичною літературою і використання її в педагогічній практиці; навички контролю, оцінювання результатів навчання та проведення його корекції.

Загалом аспірантка В. І. Шкільна програму педагогічної практики виконала в повному обсязі та заслуговує оцінку «відмінно».

Керівник практики від підприємства, організації, установи –

Житомирського державного університету імені Івана Франка

(підпис)

(власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

МП

підприємства, організації, установи «_____» _____ 20__ року

Відгук осіб, які перевіряли проходження практики

Здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 014. Середня освіта В. І. Шкільна за час асистентської педагогічної практики виявила себе як професійний викладач, що володіє загальними й спеціальними компетентностями. Аспірантка продемонструвала глибокі знання з лінгводидактики, здатність навчати студентів в умовах дистанційної освіти з урахуванням індивідуальної траєкторії здобувача й особливостей навчальної дисципліни, уміння досліджувати мотивацію студентів до навчання, стимулювати їх до самоосвіти та професійного розвитку. У процесі практичної діяльності дотримувалася правил внутрішнього трудового розпорядку.

Як людина і фахівець В. І. Шкільна активна, ініціативна, старанна, відкрита до спілкування, комунікабельна, толерантна у ставленні до інших. До роботи ставилася відповідально, порушень трудової дисципліни не мала.

Програму асистентської педагогічної практики В. І. Шкільна виконала в повному обсязі. На практиці зарекомендувала себе позитивно, заслуговує оцінки «відмінно».

Висновок керівника практики від закладу вищої освіти про проходження практики

Аспірантка В. І. Шкільна пройшла асистентську педагогічну практику на високому рівні. Виявила професійні навички, організаційні, когнітивні, комунікативні, креативні, дослідницькі вміння. Володіє навичками пошуку й роботи з інформаційними джерелами, критичним мисленням, сучасною методологією навчання студентів, інноваційними освітніми практиками. Ознайомена із вимогами до організації освітнього процесу у ЗВО. Здатна реалізувати студентоцентроване навчання із використанням традиційних та інноваційних технологій.

За результатами проходження асистентської практики здобувачка вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 014. Середня освіта Шкільна Валентина Іванівна заслуговує відмінної оцінки.

Дата складання заліку «_____» _____ 20__ року

Оцінка:

за національною шкалою «відмінно»
(словами)

Кількість балів 90 (дев'яносто)
(цифрами і словами)

За шкалою ECTS A

Керівник практики від закладу вищої освіти

_____
(підпис)

_____
(власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Додаток В. Приклад відгуку наукового керівника

ВІДГУК

наукового керівника про проходження педагогічної практики
аспірантки Валентини Іванівни Шкільної

У період практики аспірантка ознайомилася з організацією освітнього процесу у ЗВО, вивчила педагогічний досвід викладачів під час відвідування занять, творчо працювала над оформленням навчально-методичних матеріалів для проведення лекційних/ практичних/ лабораторних занять з навчальних дисциплін.

У процесі роботи аспірантка проявила себе як компетентний, ініціативний, працелюбний, сумлінний і відповідальний викладач закладу вищої освіти. Аспірантка продемонструвала теоретичні знання й уміння самостійно вирішувати проблемні ситуації; здатність до аналізу й осмислення занять у закладі вищої освіти; спроможність планувати навчальні заняття відповідно до робочої програми, розроблювати зміст, структурувати навчальний матеріал та проводити заняття різних типів і видів; готовність до використання технологій навчання студентів і формування в них навичок самостійно здобувати знання, до організації та керування пізнавальною діяльністю студентів, формування в них критичного мислення, до продуманого вибору методів та засобів навчання і контролю студентів; навички роботи з навчальною та навчально-методичною літературою й використання її в педагогічній практиці; навички контролю, оцінювання результатів навчання та проведення його корекції.

Вважаю, що аспірантка програму педагогічної практики виконала в повному обсязі та заслуговує оцінку «відмінно».

Науковий керівник _____
(підпис)

_____
(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Навчально-методичне видання

Укладачі:

КУЧЕРУК Оксана Анатоліївна,
БАШМАНІВСЬКА Любов Андріївна
УСАТИЙ Андрій В'ячеславович,
ШЕВЦОВА Лариса Станіславівна

АСИСТЕНТСЬКА ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

*Методичні рекомендації щодо педагогічної практики аспірантів спеціальності
014 Середня освіта за освітньо-науковою програмою
«Теорія та методика навчання (українська мова)»*

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка

10008, м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:

ЖТ № 10 від 07.12.2004 р.

м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40

електронна пошта (E-mail): zu@zu.edu.ua